

ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Намаляването на потреблението и загубите на енергия имат все по-голямо значение за ЕС. През 2007 г. лидерите на ЕС си поставиха за цел да намалят годишното потребление на енергия в рамките на ЕС с 20 % до 2020 г. През 2018 г., като част от пакета „Чиста енергия за всички европейци“, беше поставена нова цел за намаляване на потреблението на енергия с най-малко 32,5 % до 2030 г. Мерките за повишаване на енергийната ефективност все по-често се разглеждат като средство не само за постигане на устойчиви енергийни доставки, намаляване на емисиите на парникови газове, повишаване на сигурността на доставките и намаляване на разходите за внос, но и за увеличаване на конкурентоспособността на ЕС. По тази причина енергийната ефективност е стратегически приоритет за енергийния съюз и ЕС поддържа принципа „енергийната ефективност на първо място“. Понастоящем се обсъжда бъдещата политическа рамка за периода след 2030 г.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Член 194 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

ПОСТИЖЕНИЯ

A. Директивата за енергийната ефективност

1. Директивата за енергийната ефективност: „Хоризонт 2020“

Директивата за енергийна ефективност ([2012/27/ЕС](#)), която влезе в сила през декември 2012 г., изисква от държавите членки да поставят индикативни национални цели за енергийна ефективност, като по този начин гарантират осъществяването на водещата цел на ЕС – редуциране на енергийното потребление с 20% до 2020 г. Държавите членки имаха свободата да направят тези минимални изисквания по-строги, тъй като се стремят да пестят енергия. Също така директивата въведе обвързващ набор от мерки, които да подпомогнат държавите членки в постигането на тази цел и определи правно обвързващи правила за крайните потребители и доставчиците на енергия. От държавите от ЕС се изискваше да публикуват своите тригодишни [национални планове за действие в областта на енергийната ефективност](#).

2. Преработената Директива за енергийната ефективност: „Хоризонт 2030“

„Енергийната ефективност на първо място“ е един от ключовите принципи на Енергийния съюз, насочен към гарантирането на сигурно, устойчиво,

конкурентоспособно и достъпно енергоснабдяване в ЕС. В преработената директива Комисията предложи амбициозна цел за 30 % енергийна ефективност до 2030 г. През януари 2018 г. Парламентът измени предложението на Комисията за преразгледаната Директива относно енергийната ефективност, за да направи предложението по-амбициозно като цяло. След преговори със Съвета през ноември 2018 г. беше постигнато споразумение, в което се поставя цел за намаляване на първичното и крайното потребление на енергия с 32,5% до 2030 г. на равнището на ЕС (в сравнение с прогнозите за потребление на енергия за 2030 г.). Директивата също така изисква от държавите – членки на ЕС, да въведат мерки за намаляване на средно 4,4% от годишното си потребление на енергия до 2030 г.

За периода 2021–2030 г. от всяка държава от ЕС се изисква да разработи 10-годишен интегриран национален план в областта на енергетиката и климата (NECP), в който се посочва как възнамерява да постигне своите цели за енергийна ефективност за 2030 г.

Като част от пакета „Чиста енергия за всички европейци“ ([COM\(2016\)0860](#)) новата Директива за енергийната ефективност ([2018/2018/EC](#)) влезе в сила през декември 2018 г. и беше транспонирана от държавите членки в националното законодателство до 25 юни 2020 г., с изключение на разпоредбите за отчитане и фактуриране, които имаха различен срок (25 октомври 2020 г.).

3. Следваща стъпка: Преразглеждане на Директивата за енергийната ефективност

През юли 2021 г. Комисията предложи преразглеждане ([COM\(2021\)0558](#)) на Директивата за енергийната ефективност като част от пакета „[Изпълнение на Европейския зелен пакт](#)“ и в съответствие с новата си амбиция в областта на климата за намаляване на емисиите на парникови газове на ЕС с най-малко 55% до 2030 г. в сравнение с равнищата от 1990 г. и постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г. В него се предлага увеличаване на целите за намаляване на първичното и крайното енергопотребление съответно на 39% и 36% до 2030 г., измерено спрямо актуализираните базови прогнози, направени през 2020 г. В абсолютно изражение енергийното потребление на ЕС до 2030 г. съгласно предложението ще бъде не повече от 1023 и 787 милиона тона нефтен еквивалент за първична и крайна енергия до 2030 г.

В предложението се отправя искане към държавите членки да определят индикативни национални цели за намаляване на потреблението на енергия, въвеждат се подобрени механизми за автоматично покриване на разликите и се удвоява задължението на държавите членки да реализират нови годишни икономии на енергия до 1,5% от крайното енергопотребление от 2024 г. до 2030 г. С него също така се въвеждат примерни изисквания за обществените сгради, като например годишна цел за намаляване на потреблението на енергия с 1,7% в публичния сектор и цел за саниране на най-малко 3% от разгънатата застроена площ на сградите на публичната администрация, предлага се да бъде смекчена енергийната бедност, като се отдава предимство на уязвимите клиенти, и се

въвеждат задължения за одит и изисквания за техническа компетентност, особено за големите потребители на енергия.

Б. Обща рамка

1. Енергийни характеристики на сградите

а. Директивата относно енергийните характеристики на сградите

Директивата относно енергийните характеристики на сградите ([2010/31/ЕС](#)), изменена през 2018 г. ([Директива \(ЕС\) 2018/844](#)), заедно с Директивата за енергийната ефективност ([2018/2002/ЕС](#)), има за цел да осигури високо енергийно ефективен и декарбонизиран сграден фонд във всяка държава членка до 2050 г. Това ще спомогне за постигане на целите за енергийна ефективност в ЕС и ще допринесе за намаляване на емисиите на CO₂ в Съюза с 80–95% в сравнение с нивата от 1990 г.

С изменената Директива относно енергийните характеристики на сградите ([Директива \(ЕС\) 2018/844](#)) бяха въведени дългосрочни стратегии за саниране:

- Всяка държава членка трябва да създаде дългосрочна стратегия за саниране в подкрепа на санирането на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради, както обществени, така и частни, за постигане на високо енергийно ефективен и декарбонизиран сграден фонд до 2050 г.;
- Ускоряване на преобразуването на съществуващите сгради в „сгради с почти нулево потребление на енергия“ до 2050 г. и всички нови сгради трябва да бъдат с близко до нулево нетно потребление на енергия от 2021 г. нататък;
- Подкрепа за модернизацията на всички сгради с интелигентни технологии.

На 17 септември 2020 г. Комисията представи план за намаляване на емисиите на парникови газове в ЕС с поне 55% до 2030 г. в сравнение с 1990 г. Между 30 март 2021 г. и 22 юни 2021 г. се проведе обществена консултация, за да се подготви преразглеждането на Директивата относно енергийните характеристики на сградите ([Директива \(ЕС\) 2018/844](#)), която следва да бъде приета до края на 2021 г.

б. Стратегията за вълната на саниране

През октомври 2020 г. Комисията публикува нова стратегия за насърчаване на санирането, озаглавена „Вълна на саниране за Европа – екологизиране на нашите сгради, създаване на работни места, подобряване на живота“ ([COM\(2020\)0662](#)), която има за цел поне да удвои темповете на саниране през следващите 10 години и да гарантира, че санирането ще доведе до по-голяма енергийна и ресурсна ефективност.

Инициативата „Вълна на саниране“ ще се основава на мерките, договорени в рамките на пакета „Чиста енергия за всички европейци“, по-специално изискването всяка държава от ЕС да публикува [дългосрочна стратегия за саниране на сградите](#), както и свързаните със сградния фонд аспекти на [националните планове в областта на енергетиката и климата на всяка държава от ЕС](#).

2. Комбинирано производство на енергия

Предложението на Комисията за преразглеждане ([COM\(2021\)0558](#)) на Директивата за енергийната ефективност въвежда по-строго планиране и последващи действия във връзка с всеобхватните оценки, преразгледаните определения за ефективни районни отоплителни и охладителни системи и допълнителни критерии за специфични емисии при високоефективно комбинирано производство на енергия (270 g CO₂/kWh).

Директивата относно енергийната ефективност ([\(EC\) 2018/2002](#)) изисква от държавите членки да направят оценка и да информират Комисията относно потенциала за високоефективно комбинирано производство на енергия и ефективни районни отоплителни и охладителни системи на тяхна територия и да осъществят анализ на разходите и ползите въз основа на климатичните условия, икономическата осъществимост и техническата устойчивост (с някои изключения).

В рамките на пакета за енергийния съюз Комисията постави началото на стратегия на ЕС в сферата на отоплението и охлаждането ([COM\(2016\) 0051](#)) на 16 февруари 2016 г. Стратегията включва планове за увеличаване на енергийната ефективност на сградите, подобряване на връзките между електроенергийните системи и системите за централно отопление, които значително ще увеличат използването на възобновяема енергия, и насърчава повторното използване на отпадна охладителна или отоплителна енергия, генерирани от промишлеността. В пакета „Чиста енергия за всички европейци“ бяха включени законодателни разпоредби за настоящата стратегия.

3. Енергийна ефективност на продуктите

По отношение на енергийната ефективност на продуктите са въведени няколко мерки на равнището на ЕС, включително:

- посочване на консумацията на енергия и на други ресурси от продукти, свързани с енергопотреблението, върху етикети и в стандартна информация за продуктите регулирана от регламента за етикетиране на енергийната ефективност ([Регламент \(ЕС\) 2017/1369](#)). Регламент (ЕС) № 2017/1369, публикуван през юли 2017 г., определя нова рамка за етикетиране на енергийната ефективност с цел въвеждане на срокове за замяна на съществуващите понастоящем класове A+, A++ и A+++ със скала от A до G, което се използва от март 2012 г.
- изисквания за екопроектиране за свързаните с енергопотреблението продукти, регулирани от [Рамкова директива 2009/125/ЕО](#), за преработване на Директива 2005/32/ЕО, изменена с Директива 2008/28/ЕО; Регламентите за прилагане обхващат широка гама от продукти;

На 23 февруари 2021 г. Комисията прие общо изменение ([C\(2021\)923](#)) на регламентите за екопроектирането и енергийното етикетиране, публикувани през 2019 г., по отношение на изискванията за екопроектиране за различните видове продукти.

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Парламентът нееднократно е призовавал за по-амбициозни цели за енергийна ефективност и за по-строги разпоредби. През 2012 г. Парламентът изигра основна роля в преговорите за Директивата относно енергийната ефективност ([2011/0172\(COD\)](#)) и гарантира, че изискването за национални стратегии за саниране на сградите и задължителни енергийни одити за големите предприятия бяха запазени в окончателния компромисен текст, договорен със Съвета.

В близкото минало Парламентът многократно призоваваше Комисията и държавите членки да определят задължителна цел за намаляване с 40% на потреблението на енергия и на емисиите на парникови газове, със съпътстващи национални цели. След като Европейският съвет прие цел от 27% на 23 октомври 2014 г., Парламентът се стреми към определянето на амбициозна цел за енергийна ефективност. На [17 януари 2018 г.](#) ЕП подкрепи намаляването с 40% на потреблението на енергия в ЕС до 2030 година.

На 23 юни 2016 г. Европейският парламент прие резолюция относно доклада за изпълнението на Директивата относно енергийната ефективност ([P8_TA\(2016\)0293](#)) и заключи, че, въпреки че предлага рамка за намаляване на търсенето на енергия, съществуващата директива не е приложена изцяло. Той призова държавите членки към бързо и цялостно прилагане на директивата.

Освен това той посочи, че сериозна политика в областта на енергийната ефективност може да даде възможност на ЕС да постигне своите цели в областта на енергетиката и климата в съответствие с постигнатото в рамките на Парижкото споразумение от 2016 г. на 21-вата конференция на страните, и да спомогне за подобряване на енергийната му сигурност чрез намаляване на зависимостта от външни енергийни източници. През ноември 2016 г. Комисията представи предложение за изменение на [Директива 2012/27/ЕС](#) относно енергийната ефективност. След това през декември 2018 г. Парламентът и Съветът приеха изменената Директива относно енергийната ефективност.

На 13 септември 2016 г. Парламентът прие резолюция относно стратегията на ЕС в сферата на отоплението и охлаждането ([P8_TA\(2016\)0334](#)), в която призовава Комисията да съсредоточи действията върху мерки за енергийна ефективност на сградите, особено в енергийно бедни домакинства.

На 7 януари 2018 г. членовете на ЕП гласуваха за обвързваща цел от минимум 35% за повишаване на енергийната ефективност в ЕС, което е по-високо от предложените от Европейската комисия 30%. Гласуването на пленарното заседание на Европейския парламент също подкрепи задълженията за енергийна ефективност съгласно член 7, който ще изисква от страните от ЕС да постигат ежегодно икономии на енергия в размер на 1,5%.

На 15 януари 2020 г. Парламентът прие резолюция относно Европейския зелен пакт ([P9_TA\(2020\)0005](#)), в която призовава за преразглеждане на Директивата относно енергийната ефективност и Директивата за енергийната ефективност на сградите в съответствие с по-амбициозните цели на ЕС в областта на климата и за засилване на тяхното прилагане чрез обвързващи национални цели, като

се обръща специално внимание на уязвимите граждани, като същевременно се отчита необходимостта от икономическа предсказуемост за съответните сектори.

На 17 септември 2020 г. Парламентът гласува в подкрепа на максималното използване на потенциала за енергийна ефективност на сградния фонд на ЕС ([P9_TA\(2020\)0227](#)), като призова Комисията да разработи последователни мерки за стимулиране на по-бързо и по-задълбочено саниране на сградите. В резолюцията се посочва, че само в ЕС са необходими най-малко 75 милиарда евро годишно, за да се гарантира, че европейските сгради ще бъдат достатъчно енергийно ефективни до 2050 г. В този контекст Парламентът призова санирането с цел енергийна ефективност да бъде приоритет във всеки от съответните фондове на ЕС и поиска от съзакондателите да предоставят необходимото финансиране за Европейския план за икономическо възстановяване.

Matteo Ciucci
10/2021

